

Regeringens proposition till Riksdagen om godkännande av vissa bestämmelser i överenskommelsen mellan de nordiska länderna om gemensam nordisk arbetsmarknad för viss hälso- och sjukvårdspersonal och veterinärer

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås att riksdagen godkänner den överenskommelse som i juni 1993 ingicks mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige om gemensam nordisk arbetsmarknad för viss hälso- och sjukvårdspersonal och veterinärer. Överenskommelsen är avsedd att ersätta gällande överenskommelse om godkännande av vissa yrkesgrupper för verksamhet inom hälso- och sjukvården och veterinärväsendet. Genom överenskommelsen eftersträvas en tillräcklig utbildningskapacitet i varje fördragsslutande stat för de i överenskommelsen nämnda yrkesgrupperna samt en möjligast enhetlig utbildning och lagstiftning. Överenskommelsen innehåller samnordiska regler, för det första beträffande reglerade yrkesgrupper och specialistkompetenser som inte omfattas av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES), för det andra i vissa fall

beträffande personer med utbildning från ett tredje land, och för det tredje beträffande de nordiska medborgare som annars skulle få sämre möjligheter till yrkesutövning i ett annat nordiskt land än vad de har enligt den gällande överenskommelsen. En ny yrkesgrupp i överenskommelsen är kiropraktorer.

Överenskommelsen träder i kraft samma dag som EES-avtalet, under förutsättning att samtliga parter har meddelat Sveriges utrikesdepartement att överenskommelsen har godkänts. Om denna förutsättning inte är uppfylld när EES-avtalet träder i kraft, träder överenskommelsen i kraft trettio dagar efter den dag då samtliga parter har godkänt den.

I propositionen ingår ett lagförslag om godkännande av vissa bestämmelser i överenskommelsen. Den föreslagna lagen avses träda i kraft samtidigt som avtalet.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Yrkesutövning inom hälsovården i Norden

Utövandet av hälsovårdsyrken har anordnats något olika i de olika nordiska länderna.

I *Finland* finns stadganden beträffande yrkesutövarna inom hälsovården i följande lagar: Lag om utövning av läkaryrket (562/78), lag om utövning av tandläkaryrket (563/78), lag om utövning av provisors- och farmaceutyrket

(1275/87), lag om utövande av optikeryrket (429/60), lag om utövning av tandteknikeryrket (220/64), lag om utövning av sjukvårdsyrket (554/62) samt lag om massörsyrket (1231/45). Om apotekare stadgas i läkemedelslagen (395/87), i vilken även ingår vissa stadganden om provisorer och farmaceuter.

Huvudregeln i yrkeslagstiftningen är att de uppgifter som yrkesutövarna får utföra inte är lagfästa. Uppgifterna bestäms i regel av utbildningen och ändras då hälsovården utvecklas och undervisningens innehåll ändras.

Lagstiftningen om yrkesutövning inom hälsovården innehåller stadganden om beviljande och indragande av behörigheten att utöva ett yrke, övervakning av yrkesutövare samt straffbestämmelser. För närvarande finns 22 sådana yrken inom hälsovården som kräver legitimation för yrket eller annat godkännande. Rättskyddscentralen för hälsovården meddelar legitimation för läkare, tandläkare, provisorer, farmaceuter, optiker och tandtekniker. Olika sjukvårdare och utbildade massörer får inte en legitimation, utan meddelas i stället rätt att utöva respektive yrke genom en anteckning i det centralregister som upprätthålls av rättskyddscentralen. Enligt 1 § förordningen om utövning av sjukvårdsyrke räknas som sjukvårdsyrken: sjukskötare, hälsovårdare, barnmorska, fysioterapeut, ergoterapeut, tandhygienist, tandskötare, laboratorieskötare, röntgenskötare, primärskötare, hjälpskötare, barnskötare, mentalvårdare, sinnessjukvårdare, konditionsskötare, pedikyrist och medikalvaktmästare-ambulansförare.

Rättskyddscentralens övervakningsrätt baserar sig på lagen om rättsskyddscentralen för hälsovården (1074/92) samt på yrkeslagstiftningen. De yrkesutövare inom hälsovården som regleras i lag är, med undantag av provisorerna och farmaceuterna, också underställda tillsyn av länsstyrelsen med stöd av stadgandena i lagen om respektive yrke.

Frågor som gäller begränsning, förlust eller återfående av rätten att utöva ett yrke inom hälsovården samt disciplinära ärenden beslutas av rättsskyddscentralens nämnd för tillsyn över den yrkesutbildade hälsovårdspersonalen.

Som bäst pågår beredningen av en totalrevidering av yrkeslagstiftningen inom hälsovårdssområdet.

I *Sverige* är det socialstyrelsen som med stöd av lagen om behörighet att utöva yrke inom hälso- och sjukvården m.m. (SFS 1984:542) meddelar legitimation för läkare, tandläkare, psykologer, logoped, sjukgymnaster, psykoterapeuter, glasögonoptiker, barnmorskor, sjuksköterskor och kiropraktorer.

Legitimation är en förutsättning för utövning av barnmorske-, läkar- och tandläkaryrket. Apotekare och receptarier, dvs. farmaceuter, får inte legitimation, men i lagen stadgas om den behörighet som krävs för att man skall kunna vara verksam i dessa yrken.

Titel och yrkesbeteckning skyddas i lagen. Inom hälsovården får man inte obehörigen ge

sig ut för att vara barnmorska, läkare eller tandläkare eller på annat sätt ge sken av att man innehar sådan kompetens. Det är också förbjudet att ge sig ut för att vara legitimerad glasögonoptiker, kiropraktor, logoped, psykolog, psykoterapeut, sjukgymnast, sjuksköterska eller tandhygienist utan att ha legitimation för yrket (SFS 1992:1562). En legitimerad psykolog skall också ha utfört föreskriven praktik.

I förordning (SFS 1982:771) stadgas om behörighet för vissa landstingstjänster inom hälso- och sjukvården samt om besättandet av dessa tjänster. Kompetensvillkoren fastställs i förordning för tjänst som läkare, barnmorska, sjukgymnast och sjuksköterska.

I lagen om tillsyn över hälso- och sjukvårdspersonalen m.fl. (SFS 1980:11) stadgas även om de hälsovårdspersonalens skyldigheter, som motsvarar patientens rättigheter.

I *Danmark* gäller legitimationsförfarandet inom hälsovården nio yrkesgrupper: läkare, tandläkare, sjukskötare, barnmorskor, s.k. terapiasistenter (fysioterapeuter/ergoterapeuter), kliniska tandtekniker, fotvårdare, kiropraktorer och apotekare. Dessa titlar får användas endast av personer som har ovan avsett godkännande.

Beträffande läkare föreskrivs det inte enbart om legitimation, utan dessutom specificeras de uppgifter som ankommer på läkare.

Dessa uppgifter är: vård av könssjukdom i dess smittosamma skede, vård av tuberkulos och andra smittosamma sjukdomar, operativa ingrepp, bedövningar, förlössningar, läkemedelsordinationer, strålbehandling samt användning av viss elektronisk apparatur. Också för tandläkare, barnmorskor, kliniska tandtekniker och kiropraktorer finns närmare bestämmelser som gäller dessa yrkesgruppers uppgifter.

Framställningar har gjorts om att utsträcka legitimationsförfarandet till vissa andra yrkesgrupper. Grupper som nämnts är i synnerhet psykologerna, för vilka förfarandet antagligen kommer att träda i kraft vid ingången av år 1994.

I *Norge* finns särskilda lagar som reglerar yrkesutövningen för läkare, tandläkare, fysioterapeuter, ortopediingenjörer, sjukskötare, psykologer och barnmorskor. Om godkännande av övrig hälsovårdspersonal stadgas i en lag som gäller ergoterapeuter, röntgenskötare, barnskötare, hjälpskötare, fotvårdare, tandskötare, bioingenjörer, optiker och kiropraktorer.

Om provisorer och farmaceuter stadgas dessutom i apotekslagen.

Stadgandena ger ett titelskydd, men också ensamrätt till yrkesutövning för läkare, tandläkare, fysioterapeuter, ortopediingenjörer, barnmorskor, provisorer och farmaceuter. För övriga ovan nämnda yrkesgrupper innebär regleringen endast skydd av titel.

Helsedirektoratet svarar för tillsynen över all yrkespersonal inom hälsovården. Myndigheterna har rätt att indra eller inskränka en persons behörighet med iakttagande av de närmare stadganden och bestämmelser som utfärdats per yrkesgrupp. I Norge pågår en revidering av reglerna om yrkesutövare inom hälsovården och syftet med denna revidering är att förenhetliga reglerna i en enda lag, som är gemensam för alla yrkesgrupper.

På *Island* gäller den lagstadgade rätten att utöva ett yrke femton olika yrken: läkare, tandläkare, sjukskötare, provisorer, fysioterapeuter, ergoterapeuter, barnmorskor, optiker, farmaceuter, röntgenskötare, tandhygienister, tandskötare primärskötare, veterinärer och kiropraktorer. Psykologer och tandtekniker räknas inte som hälsovårdsyrken på *Island*.

Island har tidigare anslutit sig till den samnordiska överenskommelsen i fråga om de uppräknade yrkena inom hälsovården, med undantag av tandläkare, tandhygienist, tandskötare och kiropraktor.

De isländska lagarna om yrkesutövning gäller enskilda yrken och de skyddar såväl titel som själva rätten att utöva respektive yrke.

1.2. Fördragsarrangemang mellan de nordiska länderna

De nordiska länderna ingick en överenskommelse om gemensam nordisk arbetsmarknad (FördrS 39—40/83) den 6 mars 1982. Den överenskommelsen gäller personer som inom den högre utbildningen fullgjort en minst treårig utbildning som ger yrkesbehörighet.

Mellan Danmark, Finland, Norge och Sverige finns en överenskommelse om godkännande av vissa yrkesgrupper för verksamhet inom hälso- och sjukvården och veterinärväsendet (FördrS 41—42/83), vilken ingicks den 25 augusti 1981. *Island* har tillträtt denna överenskommelse senare i fråga om vissa yrkesgrupper. Den samnordiska överenskommelsen

gäller följande yrkesområden: läkare, tandläkare, sjukskötare, provisorer, fysioterapeuter, verksamhetsterapeuter, barnmorskor, hälsovårdare, optiker, psykologer, farmaceuter, röntgenskötare, sinnessjukvårdare, specialtandskötare, tandskötare, tandtekniker, hjälpskötare och veterinärer.

2. Ärendets beredning

De nordiska länderna anser det ändamålsenligt att ha kvar en samnordisk överenskommelse parallellt med EES-avtalet. Den nya överenskommelsen har beretts av en nordisk arbetsgrupp där Finland varit företrätt bl.a. genom rättsskyddscentralen för hälsovården och utbildningsstyrelsen. Utkastet till överenskommelse har varit på remiss i de nordiska länderna. I Finland har utlåtande inbegärts av flera berörda instanser. I utlåtandena har det ansetts viktigt att fortsätta den samnordiska fördragspraxisen på denna sektor.

Överenskommelsen behandlades av nordiska socialpolitiska ämbetsmannakommittén den 14 juni 1993 och den antogs och undertecknades vid nordiska ministerrådsmötet den 14 juni 1993.

3. Överenskommelsens betydelse

Överenskommelsen om gemensam nordisk arbetsmarknad för viss hälso- och sjukvårdspersonal och veterinärer avser att garantera en möjlighet för nordiska medborgare att få tillträde till den samnordiska arbetsmarknaden inom respektive bransch. Genom överenskommelsen eftersträvar man en tillräcklig utbildningskapacitet för de nämnda yrkesgrupperna i varje fördragslutande stat samt en så enhetlig utbildning och lagstiftning som möjligt för dessa grupper.

Den nordiska överenskommelsen har utarbetats så att den inte strider mot EES-avtalet och genom överenskommelsen förverkligas det nordiska samarbete som EES-avtalets artikel 121 ger möjlighet till.

Överenskommelsen innehåller samnordiska regler, för det första beträffande reglerade yrkesgrupper och specialistkompetenser som inte omfattas av EES-avtalet, för det andra i

vissa fall beträffande personer med utbildning från ett tredje land, och för det tredje beträffande de nordiska medborgare som annars skulle få sämre möjligheter till yrkesutövning i ett annat nordiskt land än vad de har enligt 1981 års överenskommelse.

I den nya överenskommelsen finns en ny yrkesgrupp, kiropraktorer, som inte fanns med i den gamla överenskommelsen.

4. Propositionens verkningar

Överenskommelsen har inga organisatoriska verkningar, eftersom meningen är att uppgifterna som den föranleder skall skötas med hjälp av den nuvarande organisationen och personalen precis som hittills. Överenskommelsen har inte heller några ekonomiska verkningar.

DETALJMOTIVERING

1. Överenskommelsens innehåll

Artikel 1. I artikeln fastställs överenskommelsens tillämpningsområde. Överenskommelsen är tillämplig på yrkesutövare som är medborgare i Danmark, Finland, Island, Norge eller Sverige och tillhör någon av de yrkesgrupper som anges i bilaga 1.

Allmänna regler om yrkesutövares godkännande i annan fördragsslutande stat

Artikel 2. Enligt stycke 1 i artikeln skall den som i någon av de fördragsslutande staterna vunnit jämförlig form av rättsligt godkännande som en i artikel 1 avsedd yrkesutövare, under de i överenskommelsen stadgade förutsättningarna ha rätt att vinna sådant godkännande också i övriga stater där bestämmelser om godkännande gäller.

Enligt stycke 2 i artikeln har bestämmelserna om godkännande motsvarande tillämpning dels på den som har eller är berättigad att få anställning som apotekare i någon av staterna, dels på den som utan att vara apotekare har rätt att expediera recept på apotek. Enligt stycke 3 i artikeln har även yrkesutövare som utbildats i en fördragsslutande stat där bestämmelser om godkännande av yrkesutövarna inte gäller, rätt att vinna godkännande i en fördragsslutande stat som har bestämmelser om sådant godkännande i de fall som anges i artiklarna 5 till 12.

Artikel 3. Enligt artikeln gäller godkännande som sjukskötare enligt överenskommelsen den som har utbildning inom allmän hälso- och

sjukvård. En sjukskötare med annan inriktning än allmän hälso- och sjukvård godkänns däremot av respektive stat efter individuell bedömning.

Särskilda krav som kan ställas för godkännande

Artikel 4. Artikeln innehåller en bestämmelse enligt vilken Danmark kan kräva att en sökande som saknar erforderlig utbildning i uppgiften att biträda med insättning och borttagning av tandregleringsapparat, slutför en provotid som inte överstiger tre år eller genomgår ett lämplighetsprov.

Bestämmelser rörande yrkesgrupper, för vilka regler om godkännande inte gäller i alla fördragsslutande stater

Artikel 5. Enligt artikeln tillkommer rätten att vinna godkännande såsom ergoterapeut i Finland, Danmark, Norge och Island den som i Sverige antingen har arbetsterapeutexamen eller har genomgått en äldre av behörig myndighet godkänd utbildning till arbetsterapeut.

Artikel 6. Enligt artikeln tillkommer rätten att vinna godkännande såsom optiker i Finland, Norge och Sverige samt Island den som i Danmark genomgått femårig grundutbildning för optiker vid yrkesskola eller innan överenskommelsen trätt i kraft genomgått lärlingsutbildning för yrket.

Artikel 7. Enligt artikeln tillkommer rätten att vinna godkännande såsom psykolog i Norge och Sverige samt Island den som i Danmark

avlagt psykologie kandidatexamen (cand. psych.) eller psykologisk ämbetsexamen och den som i Finland avlagt psykologie kandidatexamen.

Artikel 8. Enligt artikeln tillkommer rätten att vinna godkännande såsom röntgenskötare i Finland, Island och Norge den som i Danmark förvärvat bevis som röntgenskötare enligt Sundhedsstyrelsens riktlinjer och den som i Sverige genomgått hälso- och sjukvårdslinjens inriktning mot diagnostisk radiologi eller har genomgått en äldre av behörig myndighet godkänd utbildning till röntgenassistent.

Artikel 9. Enligt artikeln tillkommer rätten att vinna godkännande såsom mentalvårdare i Finland och Norge den som i Danmark förvärvat bevis som mentalvårdare enligt Sundhedsstyrelsens riktlinjer av 1977 eller senare och den som i Sverige fullgjort för skötare i psykiatrisk vård gällande krav på utbildning och praktisk tjänstgöring eller en äldre av behörig myndighet godkänd utbildning till skötare i psykiatrisk vård.

Artikel 10. Enligt artikeln tillkommer rätten att vinna godkännande såsom tandskötare i Finland, Island och Sverige den som i Danmark och Norge genomgått fastställd utbildning till tandskötare.

Artikel 11. Enligt artikeln tillkommer rätten att vinna godkännande såsom tandtekniker i Finland och Sverige den som i Danmark genomgått fyraårig utbildning till tandtekniker vid yrkesskola eller en äldre av behörig myndighet godkänd utbildning till tandtekniker och den som i Norge erhållit gesällbrev i tandteknikerfacket.

Artikel 12. Enligt artikeln tillkommer rätten att vinna godkännande såsom primärskötare i Finland, Island och Norge den som i Danmark förvärvat bevis som undersköterska och den som i Sverige fullgjort för undersköterska gällande krav på utbildning och praktisk tjänstgöring eller motsvarande äldre av behörig myndighet godkänd utbildning.

Bestämmelser vid godkännande av yrkesgrupp

Artikel 13. Enligt artikeln skall en fördragslutande stat, innan den inför bestämmelser om godkännande för en i artikel 1 angiven yrkesgrupp som tidigare inte varit föremål för sådan reglering i den staten, uppta överläggningar om förutsättningarna för godkännande med övriga

stater för vilka överenskommelsen är tillämplig i fråga om yrkesgruppen.

Artikel 14. I artikeln ingår bestämmelser om det förfarande som gäller då yrkesgrupper hänförs till huvudregeln i överenskommelsen.

Godkännande av specialistkompetens

Artikel 15. Enligt artikeln skall en läkare eller tandläkare som förvärvat specialistkompetens i någon av de fördragslutande staterna erhålla bevis om samma kompetens i en annan fördragslutande stat under förutsättning att han vunnit obegränsat godkännande såsom läkare respektive tandläkare i denna stat och alljämt har sådant godkännande. Dessutom förutsätts det att ifrågavarande yrkesgren är erkänd som specialitet i den staten enligt de bestämmelser som reglerar läkares respektive tandläkares rätt att beteckna sig som specialist.

Artikel 16. Artikeln gäller förvärvande av kompetens som kontaktlinsoptiker. Enligt stycke 3 i artikeln föreligger rätt till kompetensbevis som kontaktlinsoptiker i en annan fördragslutande stat under förutsättning att optikern vunnit godkännande som optiker i den staten och alljämt har sådant godkännande.

Ansökning om godkännande och beslut

Artikel 17. Enligt stycke 1 i artikeln skall den som söker godkännande styrka inför den centrala myndigheten för hälso- och sjukvården respektive veterinärväsendet eller motsvarande myndighet att han uppfyller villkoren i överenskommelsen. Enligt artikeln skall godkännande meddelas den sökande om han uppfyller nämnda villkor, och om det inte föreligger omständigheter som kan medföra återkallande av godkännandet. Enligt artikeln skall de berörda centralmyndigheterna lämna varandra de upplysningar som behövs i anledning av gjorda ansökningar om godkännande.

Återkallande av godkännande

Artikel 18. Enligt stycke 1 i artikeln skall, i det fall att godkännande återkallats av den stat som ursprungligen meddelat detsamma, godkännande som senare meddelats i annan stat återkallas. I övrigt får ett senare meddelat

godkännade endast återkallas i enlighet med bestämmelserna i den stat som meddelat det samma. Stycke 2 i artikeln innehåller bestämmelser om förfarandet vid återkallande.

Allmänna principer

Artikel 19. Artikeln innehåller bestämmelser som gäller EES-avtalets betydelse.

Artikel 20. Artikeln innehåller bestämmelser som gäller betydelsen av 1982 års överenskommelse om gemensam nordisk arbetsmarknad samt förfarandet vid dess tillämpning.

Artikel 21. Enligt artikeln skall de fördragslutande staterna i samverkan följa tillämpningen av denna överenskommelse och vidta de ändringar och göra de tillägg i denna som utvecklingen kan ge anledning till.

Ikraftträdande

Artiklarna 22 — 26. Dessa artiklar innehåller sedvanliga slutbestämmelser om ikraftträdande och uppsägning av överenskommelsen. Depositarie för överenskommelsen är det svenska utrikesdepartementet.

2. Ikraftträdande

Överenskommelsen träder i kraft samma dag som EES-avtalet, under förutsättning att samtliga parter har meddelat svenska utrikesdepartementet att överenskommelsen har godkänts. Om nämnda förutsättning inte är uppfylld när EES-avtalet träder i kraft, träder överenskom-

melsen i kraft trettio dagar efter den dag då utrikesdepartementet från samtliga parter har mottagit meddelande att överenskommelsen har godkänts.

3. Behovet av riksdagens samtycke

Enligt gällande finsk lagstiftning om yrkesutövning inom hälsovården får en utländsk medborgare i regel utöva sitt hälsovårdsyrke i Finland endast med stöd av tillstånd som rättsskyddscentralen för hälsovården beviljar på ansökan. Den samnordiska överenskommelsen avviker från gällande finsk lagstiftning så till vida att hälsovårdspersonal med stöd av överenskommelsen får verka som yrkesutövare i Finland direkt med stöd av legitimation eller annat motsvarande godkännande av rätten att utöva respektive yrke. Eftersom överenskommelsen sålunda innehåller bestämmelser som hör till området för lagstiftningen, behövs riksdagens godkännande till dessa delar.

Med stöd av vad som anförts ovan och i enlighet med 33 § regeringsformen föreslås

att Riksdagen godkänner de bestämmelser som kräver Riksdagens samtycke i den i Arjeplog den 14 juni 1993 ingångna överenskommelsen mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige om gemensam nordisk arbetsmarknad för viss hälso- och sjukvårdspersonal och veterinärer.

Eftersom överenskommelsen innehåller bestämmelser som hör till området för lagstiftningen, föreläggs Riksdagen samtidigt följande lagförslag:

Lag

om godkännande av vissa bestämmelser i överenskommelsen mellan de nordiska länderna om gemensam nordisk arbetsmarknad för viss hälso- och sjukvårdspersonal och veterinärer

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 §

Bestämmelserna i den i Arjeplog den 14 juni 1993 mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige ingångna överenskommelsen om gemensam nordisk arbetsmarknad för viss hälso- och sjukvårdspersonal och veterinärer är, för så vitt de hör till området för lagstiftningen, i kraft så som därom har avtalats.

3 §

Genom denna lag upphävs lagen den 22 juli 1983 om godkännande av vissa bestämmelser i överenskommelsen mellan Finland, Danmark, Norge och Sverige om godkännande av vissa yrkesgrupper för verksamhet inom hälso- och sjukvården och veterinärväsendet samt om tillämpningen av överenskommelsen (670/83).

2 §

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning.

Helsingfors den 15 oktober 1993

Republikens President
MAUNO KOIVISTO

Minister *Pertti Salolainen*

ÖVERENSKOMMELSE

om gemensam nordisk arbetsmarknad för viss hälso- och sjukvårdspersonal och veterinärer

Regeringarna i Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige

som den 6 mars 1982 träffat överenskommelse om en gemensam nordisk arbetsmarknad,

som finner att överenskommelsen mellan Sverige, Danmark, Finland och Norge den 25 augusti 1981 om godkännande av vissa yrkesgrupper för verksamhet inom hälso- och sjukvården och veterinärväsendet, till vilken Island beträffande vissa yrkesgrupper anslutit sig, har varit av stor betydelse för att tillförsäkra nordiska medborgare tillgång till hela den nordiska arbetsmarknaden inom dessa yrkesområden och för den medicinska och sociala utvecklingen i dessa stater,

som anser att de olika staternas offentligt reglerade utbildning av dessa yrkesgrupper i de flesta fall är likvärdiga,

som vill eftersträva en tillräcklig utbildningskapacitet för nu nämnda yrkesgrupper i varje fördragsslutande stat samt en så enhetlig utbildning och lagstiftning som möjligt för dessa grupper

som konstaterar att avtalet den 2 maj 1992 om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-avtalet) innehåller regler om gemensam arbetsmarknad och ömsesidigt erkännande av kompetensbevis som i vissa fall blir tillämpliga beträffande nordiska medborgare som vill vara verksamma i annat nordiskt land,

som också konstaterar att artikel 121 i EES-avtalet lämnar möjlighet till fortsatt nordisk samarbete,

som anser att det även i fortsättningen finns behov av nordiska regler om godkännande av yrkesgrupperna i 1981 års överenskommelse *dels* beträffande reglerade yrkesgrupper och specialistkompetenser som inte omfattas av EES-regler, *dels* i vissa fall beträffande personer med utbildning från tredjeland, *dels* beträffande nordiska medborgare som annars skulle få sämre möjligheter till yrkesutövning i annat

nordiskt land än de nu har enligt 1981 års överenskommelse,

som sålunda finner att 1981 års överenskommelse i väsentliga avseenden är fördelaktigare för nordiska medborgare än vad EES-avtalet är,

som också finner att de bestämmelser i 1981 års överenskommelse som strider mot EES-avtalet inte kan vara kvar i en fortsatt nordisk överenskommelse och att en fortsatt nordisk överenskommelse även i övrigt bör anpassas så att den kan fungera i samklang med EES-avtalet,

som slutligen också finner att en sålunda anpassad överenskommelse bör gälla för samtliga yrkesutövare i de yrkesgrupper som omfattas av överenskommelsen,

har kommit överens om att sluta en ny överenskommelse om gemensam nordisk arbetsmarknad för viss hälso- och sjukvårdspersonal och veterinärer med nedan angivna lydelse:

Tillämpningsområde

Artikel 1

Denna överenskommelse är tillämplig på yrkesutövare som är medborgare i Danmark, Finland, Island, Norge eller Sverige nedan benämnda fördragsslutande stater — och tillhör någon av de yrkesgrupper som anges i *bilaga 1*.

Allmänna regler om yrkesutövares godkännande i annan fördragsslutande stat

Artikel 2

Den som i någon av de fördragsslutande staterna vunnit jämförlig form av rättsligt godkännande såsom yrkesutövare som anges i artikel 1, *bilaga 1*, skall under de i denna överenskommelse stadgade förutsättningarna

ha rätt att vinna sådant godkännande även i övriga stater där bestämmelser om godkännande gäller.

Vad i föregående stycke sägs om godkännande skall ha motsvarande tillämpning *dels* på den som har eller är berättigad att få anställning som apotekare i någon av staterna, *dels* på den som utan att vara apotekare har rätt att expediera recept på apotek (farmaceut i Finland, aðstoðarlyfjafraeðingur i Island, reseptar i Norge och receptarie i Sverige).

Även yrkesutövare, som utbildats i fördragsslutande stat där bestämmelser om godkännande av yrkesutövarna inte gäller, skall i de fall som anges i artiklarna 5—12 ha rätt att vinna godkännande i fördragsslutande stat som har bestämmelser om sådant godkännande.

I *bilaga 2* redovisas i vilka stater och för vilka yrkesgrupper bestämmelser om godkännande gäller vid denna överenskommelses ikraftträdande.

Artikel 3

Godkännande som sjuksköterska enligt denna överenskommelse skall gälla den som har utbildning inom allmän hälso- och sjukvård.

Sjuksköterska med annan inriktning än allmän hälso- och sjukvård godkänns av respektive stat efter individuell bedömning.

Särskilda krav som kan ställas för godkännande

Artikel 4

För godkännande såsom tandplejer kan Danmark kräva, att sökande, som saknar erforderlig utbildning i uppgiften att biträda med insättning och borttagning av tandregleringsapparat, slutför en prøvotid som inte överstiger tre år eller genomgår ett lämplighetsprov. Sökanden skall ha rätt att välja mellan en prøvotid eller ett lämplighetsprov.

Bestämmelser rörande yrkesgrupper, för vilka regler om godkännande inte gäller i alla fördragsslutande stater

Artikel 5

Rätt att vinna godkännande såsom ergoterapeut i Danmark, Norge och Finland och iöjubjalfi i Island skall tillkomma den som i Sverige antingen har arbetsterapeutexamen eller har genomgått äldre av behörig myndighet godkänd utbildning till arbetsterapeut.

Artikel 6

Rätt att vinna godkännande såsom optiker i Finland, Norge och Sverige och sjóntækjafraeðingar i Island skall tillkomma den som i Danmark genomgått femårig grundutbildning för optiker vid yrkesskola eller innan överenskommelsen trätt i kraft och blivit tillämplig i fråga om optiker, genomgått lärlingsutbildning för yrket.

Artikel 7

Rätt att vinna godkännande såsom sálfræðingar i Island och såsom psykolog i Norge och Sverige skall tillkomma

a) den som i Danmark avlagt psykologie kandidatexamen (cand. psych.) eller psykologisk ämbetsexamen och

b) den som i Finland avlagt psykologie kandidatexamen.

Artikel 8

Rätt att vinna godkännande såsom röntgen-skötare i Finland, röntgentæknar i Island och radiograf i Norge skall tillkomma

a) den som i Danmark förvärvat bevis som radiograf enligt Sundhedsstyrelsens riktlinjer och

b) den som i Sverige genomgått hälso- och sjukvårdslinjens inriktning mot diagnostisk radiologi (90 poäng) eller har genomgått äldre av behörig myndighet godkänd utbildning till röntgenassistent.

Artikel 9

Rätt att vinna godkännande som mentalvårdare i Finland och hjelpepleier inom området psykiatrisk sykepleie i Norge skall tillkomma

a) den som i Danmark förvärvat bevis som plejer enligt Sundhedsstyrelsens riktlinjer av 1977 eller senare och

b) den som i Sverige fullgjort för skötare i psykiatrisk vård gällande krav på utbildning och praktisk tjänstgöring eller äldre av behörig myndighet godkänd utbildning till skötare i psykiatrisk vård.

Artikel 10

Rätt att vinna godkännande såsom tand-skötare i Finland, aðstoðarmenn tannlækna i Island och tandsköterska i Sverige skall tillkomma den som i Danmark och Norge genom-

gått fastställd utbildning till klinikassistent respektive tannlegeassistent.

Artikel 11

Rätt att vinna godkännande såsom tandtekniker i Finland och Sverige skall tillkomma

a) den som i Danmark genomgått fyraårig utbildning till laboratorietandtekniker vid yrkesskola eller äldre av behörig myndighet godkänd utbildning till laboratorietandtekniker och

b) den som i Norge erhållit gesällbrev i tandteknikerfacket.

Artikel 12

Rätt att vinna godkännande såsom primärskötare i Finland sjukraliöar i Island och hjälpeleier i Norge skall tillkomma

a) den som i Danmark förvärvat bevis som sygehjælper och

b) den som i Sverige fullgjort för undersköterska gällande krav på utbildning och praktisk tjänstgöring eller motsvarande äldre av behörig myndighet godkänd utbildning.

Bestämmelser vid godkännande av yrkesgrupp

Artikel 13

Innan fördragsslutande stat inför bestämmelser om godkännande för viss i artikel 1, bilaga 1, angiven yrkesgrupp som tidigare inte varit föremål för sådan reglering i staten, skall denna uppta överläggningar om förutsättningarna för godkännande med övriga stater för vilka överenskommelsen är tillämplig i fråga om yrkesgruppen.

Artikel 14

Om regler om godkännande för viss i artikel 1 angiven yrkesgrupp införs i stat, där sådana regler inte gäller vid överenskommelsens under-tecknande upphör motsvarande bestämmelse för yrkesgruppen i artiklarna 5—12 att gälla. Yrkesgruppen i fråga omfattas därefter av huvudregeln om godkännande i annan fördragsslutande stat.

Meddelande om de beslutade reglerna skall i god tid före deras ikraftträdande tillställas det svenska Utrikesdepartementet.

Godkännande av specialistkompetens

Artikel 15

Har en läkare eller tandläkare förvärvat

specialistkompetens i någon av de fördragsslutande staterna erhåller han bevis om samma kompetens i annan fördragsslutande stat under förutsättning

att han vunnit obegränsat godkännande såsom läkare respektive tandläkare i denna stat och alljämt har sådant godkännande och

att ifrågavarande yrkesgren där är erkänd som specialitet enligt de bestämmelser som reglerar läkares respektive tandläkares rätt att beteckna sig som specialist.

Artikel 16

Har en optiker förvärvat kompetens som kontaktlinsoptiker i Finland, Norge och Sverige får han bevis om samma kompetens i de andra staterna.

Rätt till bevis om kompetens som kontaktlinsoptiker i Finland, Norge och Sverige har även optiker som i Danmark gått igenom den av Arbetsministeriet godkända kontaktlinsutbildningen steg 1 och steg 2.

Rätt till kompetensbevis som kontaktlinsoptiker i annan fördragsslutande stat enligt första och andra styckena gäller under förutsättning att optikern vunnit godkännande som optiker i den staten och alljämt har sådant godkännande.

Ansökning om godkännande och beslut

Artikel 17

Den som söker godkännande under åberopande av denna överenskommelse skall inför den centrala myndigheten för hälso- och sjukvården respektive veterinärväsendet eller motsvarande myndighet i staten styrka att han uppfyller villkoren i överenskommelsen.

Godkännande skall meddelas sökande som uppfyller nyssnämnda villkor, om det inte föreligger omständigheter som kan medföra återkallande av godkännandet.

De berörda centralmyndigheterna skall lämna varandra alla de upplysningar som behövs i anledning av gjorda ansökningar om godkännande.

Återkallande av godkännande m.m.

Artikel 18

Har godkännande återkallats av den stat, som ursprungligen meddelat detsamma, skall godkännande som senare meddelats i annan

stat återkallas. I övrigt får ett senare meddelat godkännande endast återkallas i enlighet med bestämmelserna i den stat som meddelat det samma.

Om behörig myndighet återkallar godkännande beträffande en yrkesutövare, som vunnit godkännande i flera fördragsslutande stater, skall den berörda centralmyndigheten i den eller de andra fördragsslutande staterna under rättas om återkallelsen och skälen därför. Sådan underrättelse skall även ske om yrkesutövaren fått vidkännas inskränkning i rätt att från apotek förskriva läkemedel eller alkohol eller om han frivilligt gett avkall härpå eller på rätten att utöva sin verksamhet.

Allmänna principer

Artikel 19

Av EES-avtalet följer att en arbetstagare, som är medborgare i en stat som omfattas av det avtalet, har rätt att söka och ta anställning i en annan sådan stat. Av EES-avtalet följer också att en sådan arbetstagare inte får behandlas annorlunda än landets egna medborgare när det gäller bl.a. anställningsförmåner och sociala förmåner.

Av EES-avtalet följer vidare att staterna i vissa fall skall vidta lämpliga åtgärder för att göra det möjligt för en person, som vill vara yrkesmässigt verksam i någon annan stat som omfattas av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, att erhålla upplysningar om den lagstiftning som reglerar yrkesutövningen. Det följer också av EES-avtalet att staterna i vissa fall, där så är lämpligt, skall erbjuda personerna ifråga möjlighet att förvärva de språkkunskaper som krävs för att utöva yrket i värdlandet.

Vid anställning inom yrke som avses i denna överenskommelse bör, även i den mån detta inte följer av EES-avtalet, tjänstgöring inom yrket tillmätas samma värde oavsett i vilken av de fördragsslutande staterna den fullgjorts.

Artikel 20

Den som anställer personal som omfattas av denna överenskommelse skall följa bestämmelserna i överenskommelsen den 6 mars 1982 om gemensam nordisk arbetsmarknad samt de riktlinjer för nordisk arbetsförmedlingsarbete som fastställts för dess tillämpning.

De berörda centralmyndigheterna i staterna

bör följa utvecklingen på arbetsmarknaden för de i denna överenskommelse avsedda yrkesgrupperna och då särskilda åtgärder finns påkallade göra anmälan därom till den enligt artikel 8 i nyssnämnda överenskommelse tillsatta kommissionen.

Centralmyndigheterna bör vidare fortlöpande lämna varandra uppgifter och upplysningar, som är av betydelse för bedömningen av utvecklingen på arbetsmarknaden för berörda yrkesgrupper.

Artikel 21

De fördragsslutande staterna skall i samverkan följa tillämpningen av överenskommelsen och vidta de ändringar och göra de tillägg i denna vartill utvecklingen kan ge anledning.

Ikraftträdande

Artikel 22

Under förutsättning att samtliga parter har meddelat det svenska Utrikesdepartementet, att överenskommelsen har godkänts, träder överenskommelsen i kraft samma dag som EES-avtalet. Om nämnda förutsättning inte är uppfylld, när EES-avtalet träder i kraft, träder överenskommelsen i kraft trettio dagar efter den dag då Utrikesdepartementet från samtliga parter har mottagit meddelande, att överenskommelsen har godkänts.

Om Island inte är berett att tillämpa denna överenskommelsen på alla de yrkesgrupper, som anges i artikel 1, bilaga 1, och för vilka bestämmelser om godkännande gäller i Island, skall Island skriftligen meddela detta till det svenska Utrikesdepartementet samtidigt med meddelandet om att denna överenskommelse godkänts. Island kan när som helst senare på samma sätt meddela att staten är beredd att tillämpa överenskommelsen på en eller flera av de övriga yrkesgrupperna som anges i artikel 1, bilaga 1. Även om Island inte är berett att tillämpa denna överenskommelse på samtliga yrkesgrupper så skall överenskommelsen i tillämpliga delar ändå gälla för de övriga parterna i deras inbördes förhållanden beträffande samtliga de yrkesgrupper som anges i artikel 1, bilaga 1.

Det svenska Utrikesdepartementet meddelar de övriga parterna om mottagandet av dessa meddelanden och om tidpunkten för överenskommelsens ikraftträdande.

Det svenska Utrikesdepartementet skall också underrätta de övriga staterna om

a) beslut som avses i artikel 14 andra stycket och

b) uppsägning och anmälan enligt artikel 25 samt den dag då sådan åtgärd får verkan.

Artikel 23

Om någon av de fördragsslutande staterna inför reglering av en ny yrkesgrupp som omfattas av överenskommelsen, så gäller överenskommelsen beträffande den yrkesgruppen på samma sätt som beträffande yrkesgrupper som är reglerade redan vid överenskommelsens undertecknande.

Artikel 24

Samtidigt som denna överenskommelse träder ikraft upphävs

överenskommelsen mellan Danmark, Finland, Norge och Sverige den 25 augusti 1981 om godkännande av vissa yrkesgrupper för verksamhet inom hälso- och sjukvården samt veterinärväsendet till vilken överenskommelse Island anslutit sig,

avtal den 27 augusti 1987 jämte tilläggsprotokoll och avtal den 28 februari 1990 om ändring av 1981 års överenskommelse samt

avtal den 28 februari 1990 om ändring av tilläggsprotokollet.

Uppsägning m.m.

Artikel 25

En stat kan säga upp denna överenskom-

melse genom skriftligt meddelande till det svenska Utrikesdepartementet. Har överenskommelsen sagts upp av någon av staterna, upphör den att gälla efter den frist som sägs i sista stycket.

Sedan överenskommelsen trätt i kraft kan en stat anmäla att den inte längre önskar tillämpa överenskommelsen beträffande en viss yrkesgrupp. Sådan anmälan skall ställas till det svenska Utrikesdepartementet. Har någon av staterna gjort anmälan som nu sagts, upphör överenskommelsen efter den frist som nedan sägs vara tillämplig på ifrågavarande yrkesgrupp.

Uppsägning och anmälan som avses i denna artikel får verkan vid det års- eller halvårsskifte som infaller närmast efter det sex månader förflutit från det uppsägningen eller anmälan kommit det svenska Utrikesdepartementet tillhanda.

Artikel 26

Originalexemplaret till denna överenskommelse skall deponeras hos det svenska Utrikesdepartementet, som tillställer de övriga staterna bestyrkta kopior därav.

Till bekräftelse härav har de befullmäktigade ombuden undertecknat detta avtal.

Som skedde i Arjeplog den 14 juni 1993 i ett exemplar på danska, finska, isländska, norska och svenska vilka texter alla har samma giltighet.

Yrkesgruppens benämning

i Sverige	i Danmark	i Finland
1. läkare	læger	lääkärit/ läkare
2. tandläkare	tandlæger	hammaslääkärit/ tandläkare
3. sjuksköterskor	sygeplejersker	sairaanhoitajat/ sjukskötare
4. apotekare	provisorer	proviisorit/ provisorer
5. sjukgymnaster	fysioterapeuter	lääkintävoimistelijat/ fysioterapeuter
6. arbetsterapeuter	ergoterapeuter	toimintaterapeutit/ ergoterapeuter
7. barnmorskor	jordemødre	kätilöt/ barnmorskor
8. distriktsköterskor	sundhedsplejersker	terveydenhoitajat/ hälsovårdare
9. optiker	optikere	optikot/ optiker
10. psykologer	psykologer	psykologit/ psykologer
11. receptarier	*	farmaseutit/ farmaceuter
12. röntgenassistenter	radiografer	röntgenhoitajat/ röntgenskötare
13. skötare i psykiatrisk vård	plejere	mielenterveyshoitajat/ mentalvårdare
14. tandhygieneister	tandplejere	hammashuoltajat/ tandhygienister
15. tandsköterskor	klínikassistenter	hammashoitajat/ tandskötare
16. tandtekniker	laboratorietandtekniker	hammasteknikot/ tandtekniker
17. undersköterskor	sygehjælpere	perushoitajat/ primärskötare
18. veterinärer	dylæger	eläinlääkärit/ veterinärer
19. kiropraktorer	kiiropraktorer	kiiropraktikot/ kiiropraktorer
i Sverige	i Island	i Norge
1. läkare	læknar	leger
2. tandläkare	tannlæknar	tannleger
3. sjuksköterskor	hjúkrunarfræingar	sykepleiere

4. apotekare	lyfjafræðingar	provisorer
5. sjukgymnaster	sjúkraþjálfarar	fysioterapeuter
6. arbetsterapeuter	iðjubjálfar	ergoterapeuter
7. barnmorskor	ljósmæður	jordmødre
8. distriktsskötorskor	*	helsesøstre
9. optiker	sjóntækjafræðingar	optikere
10. psykologer	sálfræðingar	psykologer
11. receptarier	aðstoðarlyfjafræðingar	reseptarer
12. röntgenassistenter	röntgentækna	radiografer
13. skötare i psykiatrisk völd	*	hjelpepleiere i psykiatrisk sykepleie
14. tandhygieneister	tannfræðingar	tannpleiere
15. tandskötorskor	aðstoðarmenn tannlækna	tannlegeassistenter
16. tandtekniker	omfattas inte	tannteknikere
17. underskötorskor	sjúkraliðar	hjelpepleiere
18. veterinärer	dýralækna	veterinärer
19. kiropraktor	hnykkir	kiiropraktor

---

* yrket finns inte i detta land

Yrkesgrupp	Stat				
	DK	SF	IS	N	S
1. læger /lääkär; läkare /læknar /leger /läkare	X	X	X	X	X
2. tandlæger /hammaslääkär; tandläkare /tannlæknar /tannleger /tandläkare	X	X	X	X	X
3. sygeplejersker /sairanhoitajat; sjukskötare /hjúkrunarf-ræingar /sykepleiere /sjuksköterskor	X	X	X	X	X
4. provisorer /proviisorit; provisorer /lyfjafræðingar /apotekare	X	X	X	X	X
5. fysioterapeuter /lääkintävoimistelijät; fysioterapeuter /sjúk-rabjálfarar /fysioterapeuter /sjukgymnaster	X	X	X	X	X
6. ergoterapeuter /toimintaterapeutit; ergoterapeuter /iðjubjálfar /ergoterapeuter /arbetssterapeuter	X	X	X	X	—
7. jordemødre /kättilöt; barnmorskor /ljósmæður /jordemødre /barnmorskor	X	X	X	X	X
8. sundhedsplejersker /terveydenhoitajat; hälsovårdare /* /helse-søstre /distriktssköterskor	X	X	*	X	X
9. optikere /optikot; optiker /sjöntækjafraðingar /optikere /optiker	—	X	X	X	X
10. psykologer /psykologit; psykologer /sálfræðingar /psykologer /psykologer	— ¹⁾	—	X	X	X
11. * /farmaseutit; farmaceuter /aðstoðarlyfjafraðingar /reseptar-er /receptarier	*	X	X	X	X
12. radiografer /röntgenhoitajat; röntgenskötare /röntgentæknar /radiografer /röntgenassistenter	—	X	X	X	—
13. plejere /mielenterveyshoitajat; mentalvårdare /* /hjelpepleiere i psykiatrisk sykepleie /skötare i psykiatrisk vård	—	X	*	X	—
14. tandplejere /hammashuoltajat; tandhygienister /tannfræðin-gar /tannpleiere /tandhygieneister	X	X	X	X	X
15. klinikassistenter /hammashoitajat; tandskötare /aðstöðarmenn /tannlækna /tannlegeassistenter /tandsköterskor	—	X	X	—	X
16. laboratorietandtekniker /hammasteknikot; tandtekniker /tannsmiðir /tannteknikere /tandtekniker	—	X	—	X	X
17. sygehjælpere /perushoitajat; primärskötare /sjúkraliðar /hjel-pepleiere /undersköterskor	—	X	X	X	—
18. dyrlæger /eläinlääkär; veterinärer /dyralæknar /veterinärer /veterinärer	X	X	X	X	X
19. kiropraktorer /kiropraktikot; kiropraktorer /hnykkir /kiro-praktorer /kiropraktorer	X	—	X	X	X

X = yrket är reglerat i detta land

— = yrket är inte reglerat i detta land

* = yrket finns inte i detta land, varken som reglerat eller oreglerat yrke

1) Psykologyrket är för närvarande inte reglerat i Danmark, men blir lagreglerat den 1 januari 1994.

